

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри
економіки підприємства
та організації бізнесу
Протокол № 2 від 29.08.2023 р.

ПОГОДЖЕНО

Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

ЕКОНОМІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	051 «Економіка»
Освітній рівень	другий (магістерський)
Освітня програма	Економіка бізнесу

Статус дисципліни

обов'язкова

Мова викладання, навчання та оцінювання

українська

Розробник:
д.е.н., проф..

Дмитро Шиян

Завідувач кафедри
економіки підприємства та
організації бізнесу

Тетяна ВЛАСЕНКО

Гарант програми

Тетяна ВЛАСЕНКО

Харків
2023

ВСТУП

Мінливість умов зовнішнього середовища, швидка гнучка переорієнтація виробництва і збуту, динаміка і різноманітність цих та інших факторів, вимог до діяльності підприємств проявляються інтегрально і вимагають побудови системи управління підприємством, адекватної змінам, що відбуваються. Особливе місце саме економічного управління підприємством в ринковій економіці обумовлено тим, що саме воно повинно забезпечувати пов'язаність та інтеграцію економічних процесів на підприємстві. Економічне управління підприємством - це напрям менеджменту, що забезпечує досягнення тактичних і стратегічних цілей підприємства на основі економічного та фінансового планування і контролю і регулювання внутрішніх і зовнішніх економічних відносин.

Навчальна дисципліна "Економічне управління підприємством" є обов'язковою навчальною дисципліною та вивчається згідно з навчальним планом підготовки фахівців другого (магістерського) освітнього рівня спеціальності 051 "Економіка", освітньої програми "Економіка бізнесу" для всіх форм навчання.

Мета навчальної дисципліни: викладання даної дисципліни є формування у студентів знань про закономірності змін економічних параметрів діяльності підприємства, умінь і навичок застосування методів та інструментарію для обґрунтування економічно ефективних управлінських рішень.

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
PH1	ЗК2, ЗК6, СК3, СК4, СК6
PH3	СК7
PH7	ЗК6, ЗК8, СК1, СК3, СК4, СК7
PH9	ЗК1, ЗК2, СК1, СК4, СК7, СК10
PH10	СК3, СК10
PH11	ЗК1, СК6
PH12	ЗК2, СК1, СК3, СК5, СК7, СК10
PH14	СК5, СК6, СК8
PH15	СК3, СК6

де: PH1. Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем;

PH3. Вільно спілкуватися з професійних та наукових питань державною та іноземною мовами усно і письмово;

PH7. Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропонувані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень;

PH9. Приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень;

PH10. Застосовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення у соціально-економічних дослідженнях та в управлінні соціально-економічними системами;

PH11. Визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів;

PH12. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики;

PH14. Розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем;

PH15. Організовувати розробку та реалізацію соціально-економічних проектів із врахуванням інформаційного, методичного, матеріального, фінансового та кадрового забезпечення;

ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність);

ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК6. Здатність розробляти та управляти проектами;

ЗК8. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні;

СК1. Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим компетентності управлінських рішень;

СК3. Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки;

СК4. Здатність використовувати сучасні інформаційні технології, методи та прийоми дослідження економічних та соціальних процесів, адекватні встановленим потребам дослідження;

СК5. Здатність визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку;

СК6. Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси;

СК7. Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання;

СК8. Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень;

СК10. Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Системна характеристика економічного управління підприємством

Тема 1. Введення в дисципліну “Економічне управління підприємством”

1.1. Економічне управління підприємством як найважливіша складова управління сучасним підприємством.

Ускладнення управління підприємством в умовах ринкової економіки і необхідність посилення його економічної складової. Структуризація різновидів управління за економічною природою об'єктів; місце управління підприємством в економічній системі національної економіки. Сутність економічного управління, його задачі.

1.2. Предмет і завдання курсу.

Предмет, мета і завдання курсу, його позиція в комплексі дисциплін економічного та управлінського циклу. Зміст курсу та його логіко-структурна побудова. Форми організації навчального процесу.

1.3. Методичне та бібліографічне забезпечення курсу.

Особливості поєднання теоретичної і практичної складових та їхнє відображення у методичних матеріалах щодо опанування дисципліною. Простий (основний) та розгалужений бібліографічний опис джерел у форматі курсу.

Тема 2. Системна характеристика економічного управління підприємством

2.1. Економічне управління як процес.

Загальні процедури економічного управління: інформаційна, економічна та організаційно-планова. Взаємозв'язок процедур та відмітності в методах їх проведення. Основні режими економічного управління: режим контролю, режим пошуку і обґрунтування нових рішень, режим антикризового управління; особливості постановки управлінських задач у кожному з них.

2.2. Технологія розв'язання задач управління випуском продукції.

Методи і моделі виявлення внутрішніх взаємозв'язків кількісних параметрів випуску кожного з різновидів продукції та їх впливу на економічну ефективність виробництва. Моделі збалансування обсягів випуску різновидів продукції за наявних можливостей. Визначення найбільш вигідної для підприємства кооперації і спеціалізації виробництва продукції.

2.3. Методи обґрунтування досягнення заданого рівня економічної ефективності функціонування підприємства.

Виявлення і обґрунтування наявних резервів підвищення ефективності виробничої діяльності підприємства. Визначення обсягу випуску продукції за кожною з номенклатурних позицій, за яких досягається беззбитковість і необхідна прибутковість. Обґрунтування доцільного співвідношення постійних і змінних витрат в собівартості виробів. Вибір оптимального варіанту техніко-технологічної оснащеності виробництва.

2.4. Моделі і методи розв'язання задач досягнення стійкої ринкової позиції підприємства.

Моделі ціноутворення продукції з урахуванням особливостей ринкових ситуацій. Обґрунтування проведення цільової конкуренції. Діагностування інтеграційних можливостей, участі в альянсах, кластерах, франчайзингу, оцінка необхідності диверсифікації.

2.5. Технології виявлення внутрішньосистемних проблем і економічні способи їх розв'язання.

Методи аналізу бізнес-процесів підприємства та способи їх реінжинірингу за критерієм економічної раціональності. Встановлення параметрів нормального та кризового станів підприємства. Моделі діагностування банкрутства підприємства.

Тема 3. Управління грошовими потоками підприємства

3.1. Принципи управління грошовими коштами підприємства.

Роль і відповідальність учасників бюджетного процесу у формуванні, аналізі і корегуванні бюджету руху грошових коштів і розрахункового балансу. Інформаційна база формування планового і фактичного бюджету руху грошових коштів.

3.2. Формування, аналіз і контроль бюджету руху грошових коштів.

Бюджет руху грошових коштів: призначення, формат, взаємозв'язок з іншими бюджетами. Сутнісна характеристика бюджету руху грошових коштів (БРГК). Регламент формування, аналізу виконання, корегування бюджету руху грошових коштів. Загальна характеристика процесу контролю виконання статичного бюджету руху грошових коштів. Управлінські аспекти оптимізації грошових потоків підприємства. Прогнозування динамічних рядів грошових потоків з допомогою авторегресійної ковзної середньої (ARIMA) з використанням програмного продукту Statistica.

3.3. Прогнозування розрахункового балансу підприємства.

Мета і завдання формування розрахункового балансу. Формат розрахункового балансу. Характеристика основних цільових показників у розрахунковому балансі. Особливості складання розділів активу і пасиву розрахункового балансу. Аналіз руху оборотних активів підприємства. Аналіз впливу результатів операційної, фінансової і інвестиційної діяльності підприємства на вартість капіталу підприємства.

Змістовий модуль 2. Фінансове управління підприємством

Тема 4. Фінансова діагностика підприємства

4.1. Зміст та інформаційна база проведення фінансової діагностики.

Система фінансової і не фінансової інформації у річній звітності підприємств за міжнародними стандартами. Взаємозв'язок стратегічних і фінансових цілей підприємства. Користувачі результатів фінансової діагностики та принципи їх вимоги до її. Інформаційна база проведення фінансової діагностики. Склад, характеристика та зміст фінансової звітності. Управлінська звітність підприємства. Принципи побудови системи фінансової і управлінської звітності для проведення фінансової діагностики підприємства.

4.2. Аналіз фінансових звітів підприємства.

Вертикальний і горизонтальний аналіз балансу: мета і принципи застосування. Аналіз динаміки і структури активів і пасивів підприємства. Аналіз звіту про прибутки (збитки) підприємства. Аналіз звіту про рух грошових коштів. Інформаційні джерела для проведення бенчмаркінгу фінансового стану підприємства. Використання функцій Excel для автоматизації обробки фінансових звітів.

4.3. Система фінансових показників підприємства.

Показники рентабельності, ліквідності, обіговості: методика розрахунку, чинники впливу на величину і динаміку. Інтегральні фінансові показники діяльності підприємства: види, підходи до розрахунку, умови застосування.

Економічна додана вартість підприємства: інформаційна база і методика розрахунку. Управлінські рішення щодо оптимізації фінансових показників підприємства.

Тема 5. Управління чистим оборотним капіталом

5.1. Управління величиною і структурою оборотних активів.

Склад і структура оборотних активів та робочого капіталу підприємства. Співвідношення складових оборотних активів. Класифікація оборотних активів за часом використання. Планування і аналіз величини і структури оборотних активів підприємства. Стратегічні та операційні управлінські аспекти формування та оптимізації складових оборотних активів.

5.2. Управління запасами підприємства.

Товарні запаси підприємства та їх класифікація. Методики аналізу товарних запасів. Методика розрахунку раціональної величини і чинники впливу. Вплив закупівельної і збутової політики підприємства на величину запасів на підприємстві. Методи оптимізації рівня запасів підприємства.

5.3. Управління дебіторською заборгованістю підприємства.

Види дебіторської заборгованості та умови її появи. Кредитна політика підприємства та її вплив на величину і структуру дебіторської заборгованості. Планування, аналіз і контроль дебіторської заборгованості. Зони повноважень і відповідальності менеджменту за величину дебіторської заборгованості. Політика стягнення дебіторської заборгованості. Обґрунтування управлінських рішень щодо регулювання ліквідності підприємства.

5.4. Фінансування оборотних активів.

Джерела короткострокового і довгострокового фінансування оборотних активів. Вартість і доступність джерел фінансування оборотних активів. Структура зобов'язань і рішення по управлінню оборотними активами. Вплив управлінських рішень щодо вибору джерел фінансування на платоспроможність і ліквідність підприємства. Факторинг дебіторської заборгованості та його використання у практиці українських підприємств. Стратегії фінансування оборотних активів підприємства: консервативна, ідеальна, агресивна, компромісні моделі.

5.5. Система бюджетування на підприємстві.

Складові системи бюджетування: методи та інструменти фінансового управління, формати бюджетів організації та принципи взаємозалежності і консолідації показників, структурна ієрархія об'єктів бюджетування, регламент формування бюджетів, система цільових показників діяльності організації, автоматизація розрахунків. Взаємообумовленність складових системи бюджетування.

Тема 6. Стратегічне і операційне управління фінансуванням діяльності підприємства

6.1. Джерела фінансування підприємства.

Класифікація джерел фінансування підприємства та її призначення. Методи фінансування підприємства. Поняття капіталу підприємства та його

вартості з управлінських позицій. Вплив галузевих і ринкових умов функціонування підприємства та величину і склад джерел фінансування підприємства. Тенденції формування капіталу українських підприємств. Критерії вибору джерел фінансування підприємством.

6.2. Принципи формування структури капіталу підприємства.

Структура капіталу підприємства та економічний зміст його складових. Вартість капіталу підприємства та його складових. Методичні підходи до оцінки позичкового і власного капіталу. Середньозважена і гранична вартість капіталу та їх використання у прийнятті інвестиційних і управлінських рішеннях. Стратегічні рішення щодо формування капіталу підприємства. Можливості та умови збільшення власного капіталу підприємства, використання залученого капіталу.

6.3. Моделювання структури капіталу.

Теорії структури капіталу Теорія структури капіталу Модільяні-Мільнера. Вплив асиметричної інформації ринку на структуру капіталу. Вплив системи оподаткування і розвитку фондового ринку на прийняття рішень щодо структури капіталу. Фінансовий леверидж та управлінські рішення щодо вибору структури капіталу. Оптимізація структури капіталу з використанням модулю «Пошук рішення» в Excel.

6.4. Дивідендна політика як елемент управління капіталом підприємства.

Види дивідендної політики та чинники, що впливають на неї. Взаємозв'язок стратегічних завдань підприємства з його дивідендною політикою. Порядок і види виплати дивідендів та їх джерела. Дивідендна політика і регулювання курсу акцій.

Перелік практичних занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Перелік практичних (семінарських) та лабораторних занять за навчальною дисципліною наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Перелік практичних (семінарських) та лабораторних занять

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1. Семінарське заняття	Предмет і завдання курсу
Тема 2. Семінарське заняття	Технологія розв'язання задач управління випуском продукції
Тема 3. Практичне завдання 1.	Принципи та методи аналізу управління грошовими коштами підприємства
Тема 4. Лабораторне завдання 1.	Методи та показники оцінки фінансового стану підприємства
Тема 5. Лабораторне завдання 2.	Аналіз структура запасів та джерел їх формування в процесі управління чистим оборотним капіталом
Тема 6. Практичне завдання 2.	Оцінка підходів к аналізу вартості та структури капіталу

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Перелік самостійної роботи

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1 - 6	Вивчення лекційного матеріалу та наукових публікації за темою
Тема 1 - 2	Підготовка до семінарських занять
Тема 3 - 6	Підготовка до практичних занять
Тема 1 - 6	Підготовка до екзамену

Кількість годин лекційних, практичних (семінарських) та лабораторних занять та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

Методи навчання та викладання

При викладанні навчальної дисципліни використовуються такі методи навчання: установчі лекції (тема 1), проблемні лекції (тема 2, 3), оглядові лекції (теми 4, 5, 6), робота в малих групах (тема 4, 5). При проведенні семінарського заняття (тема 1, 2, 3) проводиться дискусія навколо попередньо визначеної теми, до яких здобувачі вищої освіти готують тези виступів на підставі індивідуально виконаних завдань. При проведенні практичних занять за темою 3 використовується програмний продукт Statistica з метою прогнозування динамічних рядів грошових потоків з використанням авторегресійної ковзної середньої (ARIMA). Практичні заняття за темами 4 та 6 проводяться з використанням програми Excel з метою оптимізації обробки фінансових звітів та оптимізації структури балансу.

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних, лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів:

– для дисциплін з формою семестрового контролю екзамен (іспит): максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє здобувачу вищої освіти скласти екзамен (іспит) – 35 балів.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти.

Семестровий контроль проводиться у формах семестрового екзамену (іспиту). Складання семестрового екзамену (іспиту) здійснюється під час екзаменаційної сесії.

Максимальна сума балів, яку може отримати здобувач вищої освіти під час екзамену (іспиту) – 40 балів. Мінімальна сума, за якою екзамен (іспит) вважається складеним – 25 балів.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається сумуванням балів за поточний та підсумковий контроль.

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні контрольні заходи:

Поточний контроль: виконання практичних завдань (20 балів), поточна контрольна робота (10 балів), колоквіум (30 балів).

Семестровий контроль: Екзамен (40 балів)

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

Приклад екзаменаційного білета та критерії оцінювання для навчальної дисципліни.

Приклад екзаменаційного білета

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
Другий (магістерський) рівень вищої освіти
Спеціальність «Економіка»
Освітньо-професійна програма «Економіка бізнесу».
Семестр II
Навчальна дисципліна "Економічне управління підприємством"
ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

1.	Складовою управлінні інвестиційною діяльністю підприємства є: 1. бюджетування 2. процедури оцінювання проектів; 3. дивідендна політика 4. планування поточної діяльності
2.	Прогнозування з часовим упередженням від 2 до 3 років називається: 1. поточне 2. короткострокове 3. середньострокове 4. довгострокове
3.	Характерною рисою процесу прийняття рішення є 1. альтернативність варіантів 2. абсолютна визначеність умов прийняття рішення 3. безальтернативність варіантів 4. спрямованість у минуле
4.	Критерій Лапласа передбачає:

1. досягнення максимального результату, якщо сподівання особи, яка приймає рішення, пов'язані лише з оптимістичним сценарієм розгортання подій 2. вибір найліпшої альтернативи за умов, коли настання тих чи інших умов їх реалізації є випадковим явищем 3. оптимізацію не виграшів (прибуток, дохід, обсяг обороту, частка ринку тощо), а втрачених можливостей (неотримані прибуток, дохід, обсяг обороту, частка ринку тощо) або ризиків, котрі намагаються мінімізувати 4. урахування рівня оптимізму особи, яка приймає рішення, і таким чином досягнення більшого ступеня адекватності алгоритму розрахунків кінцевих результатів реалізації альтернатив та відчуттів (інтуїції, сподівань) особи, котра їх здійснює	
5. Визначте відповідність між визначеннями: 1 ___; 2 ___	
1) Ймовірність, визначена як ступінь впевненості експерта 2) Ймовірність, визначена як гранична частота певного результату	А. об'єктивна ймовірність Б. суб'єктивна ймовірність
6. Значення показника рентабельності підприємства на рівні 5% - знаходиться в межах нормативу - перевищує нормативне значення - є меншим за нормативне значення - на показник не встановлено загальний норматив	
7. За наведеними даними розрахувати коефіцієнт рентабельності інвестованого капіталу та визначитись з варіантом відповіді. Вихідні дані: чистий прибуток – 50 тис. грн., інвестований капітал – 500 тис. грн. 10 1000 0,1 0,9	
8. Якими наслідками для підприємства супроводжується наступна ситуація за інших рівних умов: тривалість обороту дебіторської заборгованості переважає тривалість обороту кредиторської заборгованості: - підприємство потребує залучення додаткових джерел фінансування поточної діяльності - потреба підприємства в джерелах фінансування поточної діяльності скорочується - скорочується тривалість виробничого циклу - підвищується рентабельність використання активів	
9. За наведеними даними розрахувати коефіцієнт ліквідності робочого капіталу та визначитись з варіантом відповіді. Вихідні дані: платіжні засоби – 20 тис. грн., оборотні активи – 900 тис. грн., поточні зобов'язання – 500 тис. грн. 0,05 0,875 1,14 0,95	
10. Спеціальні бюджети включають в себе - бюджет продажу, бюджет виробництва - бюджет операційних витрат, бюджет грошових коштів - кредитний план (план залучення інвестицій) - бюджети розподілу прибутку	

11.	У точці безбитковості маржинальний дохід дорівнює:
	1. нулю 2. змінним витратам 3. постійним витратам 4. виручці від реалізації продукції
12.	До постійних витрат відносять:
	1. прямі матеріальні витрати 2. витрати на оплату праці робітників основного виробництва 3. витрати на оренду приміщень 4. нарахування на фонд заробітної плати
13.	Операційний цикл за мінусом тривалості обороту кредиторської заборгованості складає тривалість
	1. обороту оборотних засобів 2. фінансового циклу 3. виробничого циклу 4. обороту запасів
14.	Відомі наступні дані про підприємство: одинична ціна 30 грн., обсяг продажів 70 000 одиниць, одиничні змінні витрати 20 грн., а прибуток 15 000 грн. Чому дорівнюють постійні витрати:
	1. 700 000 грн. 2. 685 000 грн. 3. 385 000 грн. 4. 715 000 грн.
15.	Прагнення до мінімізації обсягів залучення коштів з позикових джерел характеризує:
	1. агресивну політику управління грошовими потоками 2. помірковану політику управління грошовими потоками 3. консервативну політику управління грошовими потоками

Завдання 2 (стереотипне).

Підприємство реалізує продукцію за ціною 520 грн. Інформація про склад витрат на виробництво та реалізацію продукції надана в таблиці.

Таблиця

Інформація про склад витрат на виробництво та реалізацію продукції

Витрати	Сума
Постійні витрати:	
– оклади працівників і службовців, що оплачуються почесово	45000 грн. за міс.
– відрахування на соціальне страхування	14400 грн. за міс.
– орендна плата за приміщення	20000 грн. за кварт.
– витрати на утримання цеху й амортизацію	220000 грн. за рік
Змінні витрати:	
– вартість сировини	250 грн.
– паливо й електроенергія	83 грн.
– прямі витрати на оплату праці	125 грн..
– витрати на збут	62 коп.

Визначити: - точку безбитковості.

Завдання 3 (діагностичне).

У таблиці запропоновано показники, що характеризують результати діяльності підприємства за два роки.

Таблиця

Аналітичний баланс, тис. грн.

Актив	01.01.20X1	01.01.20X2
1. Основні засоби та інші необоротні активи	13985,8	17907,6
у т.ч. основні засоби	9632,5	14465,8
2. Запаси та витрати	10167,1	7336,8
3. Грошові засоби та короткострокові фінансові вкладення	232	1832,8
4. Розрахунки з дебіторами	1833,2	4208,5
5. Всього активів	26218,1	31285,7
Пасив		
1. Джерела власних засобів	20482,4	23103,7
2. Довгострокові пасиви	0	0
3. Короткострокові кредити банків	1370,7	0
4. Кредиторська заборгованість	4365	8182
5. Всього пасивів	26218,1	31285,7

Таблиця

Показники господарської діяльності, тис. грн.

Назва показника	01.01.20X1	01.01.20X2
1. Виручка від реалізації продукції (без урахування ПДВ)	49959,2	56818,6
2. Собівартість продукції	41916,2	47705,5
3. Валовий прибуток	8043	9113,1
3. Фінансовий результат від звичайної діяльності	7857,3	8766,7
4 Чистий прибуток	5892	6575

Завдання: розрахуйте показники ліквідності. Складіть аналітичну записку за результатами розрахунків щодо відповідності нормативам та динаміки.

Завдання 4 (евристичне).

Підприємство використовує гнучкий бюджет для аналізу звіту й виміру впливу на прибуток факторів реалізації.

Нижче представлені бюджетні й звітні дані про фінансові результати підприємства за черговий місяць.

Таблиця

Звіт про діяльність за черговий місяць

Показники	Факт	Бюджет
Кількість реалізованої продукції, шт.	800	1000
Виручка від продажу, тис. грн.	240,7	300
Змінні витрати, тис. грн.	145	180
Маржинальний дохід, тис. грн.	95,7	120
Постійні витрати, тис. грн.	84	80
Прибуток від продажу, тис. грн.	11,7	40

Завдання: проаналізувати фактичне виконання бюджету та характер впливу відхилень на прибуток. Розрахувати відхилення прибутку за ціною й за обсягом. Зробити висновки.

Затверджено на засіданні кафедри економіки підприємства та організації бізнесу протокол № ____ від «__» _____ 20__ р.

Екзаменатор д.е.н., проф. Шиян Д.В.

Зав. кафедрою д.е.н., проф. Власенко Т. А.

Критерії оцінювання

Завдання 1 (тестове). (15 балів)

1 бал – за правильну відповідь на кожен тест;

Завдання 2 (6 балів):

4 бали – за правильне подання та використання методичного апарату (зокрема формул), а також арифметичну правильність розрахунку;

2 бали – за наявність і ґрунтовність висновку.

Завдання 3 (7 балів):

5 балів – за логіку розрахунку показників, правильне подання та використання методичного апарату (зокрема формул), а також арифметичну правильність розрахунків;

1,0 бал – за наявність пояснень щодо алгоритму розрахунку окремих показників, що входять до алгоритму вирішення завдання, та охайність представлення результатів;

1,0 бал – за логіку й ґрунтовність висновку.

Завдання 4 (12 балів):

8 балів – за логіку розрахунку показників, правильне подання та використання методичного апарату (зокрема формул), а також арифметичну правильність розрахунків;

2 бал – за наявність пояснень щодо алгоритму розрахунку окремих показників, що входять до алгоритму вирішення завдання, та охайність представлення результатів;

2 бали – за логіку й ґрунтовність висновку.

Рекомендована література

Основна

1. Попов О. С., Скачков О. М. Економічне управління підприємством. Харків: ХАІ, 2018. 123 с.

2. Економічне управління підприємством: конспект лекцій для студентів ден. та заоч. форм навчання за спец. 051 "Економіка" / уклад. Л. С. Ларка. Харків: НТУ "ХПІ", 2019. 83 с.

3. Раєвнева О. В., Тоузани Т. Управління поведінкою підприємства в умовах нестаціонарності ринкового середовища: концептуальні засади та

модельний інструментарій. Харків: ФОП Лібуркіна Л. М. 2021, 292 с. URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/26734>

Додаткова

4. Колодізев О. М., Азізова К. М. Управління оборотними активами промислових підприємств: сучасні підходи. Економіка та суспільство. 2021, Вип. 23. URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/25388>

5. Шиян Д. В., Герасименко Ю. С., Велієва В. О., Остапенко Р. М. Прогнозування попиту на органічну продукцію у домогосподарств із різним рівнем доходу. Інвестиції: практика та досвід. 2021. №8. DOI: 10.32702/2306-6814.2021.8.16 URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/25356>

6. Ульянченко О. В., Шиян Д. В., Герасименко Ю. С. Прогнозування світових тенденцій розвитку ринку органічної продукції. Ефективна економіка. 2020. № 10. URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/27115>

7. Шиян Д. В., Ляліна Н. С., Гончарова К. І. Вплив рівня інтенсивності виробництва на формування ефективної структури витрат в рослинництві. Економіка АПК. 2020, № 6 С. 27–35. URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/24314>

8. Селезньова Г. О., Іпполітова І. Я. Ефективність системи управління підприємством. Інфраструктура ринку. 2020, Вип. 39. С. 238-244. URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/22851>

Інформаційні ресурси в Інтернеті

9. Сервер Верховної Ради України / [Електронний ресурс]. URL: www.rada.gov.ua/

10. Державна служба статистики України / [Електронний ресурс]. URL: www.ukrstat.gov.ua

11. Економіка розвитку. [Електронний ресурс]. URL: <http://www.ed.ksue.edu.ua/er/uer/index.html>

12. Актуальні проблеми економіки. [Електронний ресурс]. URL: <http://eco-science.net>

13. Сайт ПНС Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця. Методичне забезпечення з навч. дисципліни «Економічне управління підприємством» [Електронний ресурс] / Д.В. Шиян URL: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=1766>